

యూనిట్-IV

11. గాలిబ్ గీతాలు

మూలం: మీర్జా అసదుల్లాఖాన్ (గాలిబ్)

అనువాదం : డా॥ దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు

చదవండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

1. 'కడివెడు కబుర్లకన్నా, గంటెడు, ఆచరణమేలు'
2. 'ఆత్మస్తుతి, పరనింద పనికిరాదు'
3. 'తన కోపమె తన శత్రువు'
4. 'వినయాన్నివ్వని విద్య వ్యర్థం'

ప్రశ్నలు:

1. పై వాక్యాలను ఏమంటారు?
2. ఈ వాక్యాల ద్వారా మీరేమి గ్రహించారు?
3. మంచి సందేశాలనిచ్చే విషయాలు ఏవీ రూపాల్లో ఉంటాయి?
4. వీటివల్ల ఉపయోగమేమిటి?
5. ఇలాంటివి ఇతర భాషల్లో కూడా ఉన్నాయా?

ఉద్దేశం: అన్ని భాషల్లోనూ విలువలు, వైఖరులకు సంబంధించిన సాహిత్యం ఉంది. ఉర్దూభాషలోని గజళ్ళను దాశరథి గారు తెలుగులోకి అనువాదం చేశారు. వీటిద్వారా పిల్లల్లో వ్యక్తిత్వ వికాసం కోసం ఉద్దేశించినది ఈ పాఠం.

విద్యార్థులకు సూచనలు:

1. పాఠాన్ని చదవండి. అర్థంకాని పదాల కింద, వాక్యాల కింద గీతలు గీయండి.
2. తెలియని పదాలను, వాక్యాలను గుర్తించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
3. పాఠ్యపుస్తకం చివరన ఉన్న 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టికలో తెలియని పదాల అర్థాలను చూసి తెలుసుకోండి.

1. ప్రతిది సులభముగా సాధ్యపడదు లెమ్ము
నరుడు నరుడౌట యెంతో దుష్కరము సుమ్ము
2. స్వీయలోపము లెరుగుట పెద్ద విద్య
లోప మెరిగిన వాడె పూర్ణుడగు నరుడు
3. సహృదయమునకు బయట సన్మాన మబ్బును
శుక్తివిడిసిన నాటి మౌక్తికముగ
4. సింధువునుజేరి బిందువు సింధువగును
ధ్యేయమును బట్టి ప్రతిపని దివ్యమగును
5. మనిషి ఏకాకియైనను మనసులోన
గుంపులుగ భావములు చేరి గోష్ఠి జరుపు
6. కాలమే నాకు తగు నపకాశమిడిన
చేసి చూపుదు నెన్నెన్నో చిత్రములను
మనసులోగల ఒక్కొక్క ప్రణమము నేడు
బీజమగు దివ్యదీపికా వృక్షమునకు

7. వానచినుకులు మ్రింగగా వాగులోని
ప్రతి తరంగము మొసలియై వాయి విచ్చె
శుక్తిలోజేరి చినుకులు మౌక్తికమ్ము
లగుట కెన్నో యాటంకము లావహించు
8. నాల్గు విశ్వాసములు వీడి నీల్గునట్టి
నరుని అతిశయమును చూచి నవ్వె పువ్వు
9. కాంక్షలన్నియు మృగతృష్టికాతరంగ
ము లగుగావున యేల నిష్ఫలతకేడ్డు?
10. మృతినెరుంగని ఒంటి దేవతలకన్న
నలుగురికి మేలు చేసెడి నరుడె మిన్న
11. స్వర్గమును గూర్చి నాకు సర్వముతెలియు
మనసు సంతసపడుటకు మంచి ఊహ!
12. నిప్పు నీళ్ళలో చల్లార చప్పుడగును
ఎదియు గతియించునపుడు రోదించుగాడె!

భావాలు :

1. జీవితంలో దేనినైనా తేలికగా సాధించటంకుదరదు. మనిషి మనిషిగా నిలబడటం ఎంతో కష్టం అంటే మానవీయ విలువలతో జీవించటం అంత సులభం కాదని భావం.
2. తన లోపాలను తాను తెలుసుకొనటమే గొప్ప విద్య. అలా తెలుసుకొన్నవాడే మనిషి.
3. ముత్యపుచిప్ప నుండి బయటపడిన ముత్యం లాగా స్వచ్ఛమైన మనస్సున్న వానికి గౌరవం లభిస్తుంది.
4. నీటి బిందువు సముద్రాన్ని చేరగానే సముద్రంలా మారుతుంది. అలాగే లక్ష్యాన్ని బట్టి ఏ పనికైనా గొప్పతనం చేకూరుతుంది.
5. మనిషి ఒంటరిగా కూర్చుంటే ఏవేవో ఆలోచనలు మనసులో నిండుతాయి. ('ఊరుకున్న వానికి ఊహలు ఎక్కువ' అని సామెత.)
6. నా మనసులోని ఒక్కొక్క భాధ రాబోయే కాంతి వృక్షానికి విత్తనం లాంటిది. నాకు తగిన అవకాశాలు వస్తే ఎన్నో అద్భుతాలు చేసి చూపగలను.
7. వాన చినుకులు రాలుతున్నప్పుడు వాగులోని ప్రతి అల మొసలిలాగా వాటిని మింగటానికి నోరు తెరుస్తుంది. కాని ముత్యపు చిప్ప నోటిలో పడ్డ వాన చినుకే ముత్యమౌతుంది. ఇలా చినుకు ముత్యంగా మారటానికి ఎన్ని ఆటంకాలను ఎదుర్కొంటుంది?
8. ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములనే నాలుగింటి యందు నమ్మకం లేకుండా బతికే వాని గర్వాన్ని చూసి పువ్వు నవ్వుతుంది.
9. కోరికలన్నీ ఎండమావులే, కనుక అవి తీరనప్పుడు భాధపడడమెందుకు?
10. మరణంలేని ఒంటరి దేవతకన్న మరణమున్నప్పటికీ ఇతరులకు మేలు చేసే మనిషే గొప్పవాడు. (ఇక్కడ ఒంటి దేవత అన్నప్పుడు సహాయపడని, లేదా వరమీయని దేవత అని భావం).
11. స్వర్గాన్ని గురించి నాకు అంతా తెలుసు. స్వర్గమనేది ఒక ఊహ. అది మనిషి మనసు సంతోషపడటానికి ఉపయోగపడేది.
12. నీళ్ళలో నిప్పు పడినప్పుడు "చుయ్" మని శబ్దంచేస్తూ చల్లారిపోతుంది. అలాగే ఏజీవి ఐనా చనిపోయేసమయంలో ఏడుస్తుంది.

కవిపరిచయం:

1. కవిపేరు : మీర్జా గాలిబ్
2. జననం-మరణం : 1797-1869
3. జన్మస్థలం : ఆగ్రా
4. రచనలు : ఉర్దూ, ఫారసీ భాషల్లో గజక్కు.

అనువాదకవి పరిచయం:

1. కవిపేరు : డా॥ దాశరథి
2. జననం-మరణం : 1925-1987
3. జన్మస్థలం : చిన్నగూడూరు, వరంగల్లు జిల్లా
4. రచనలు : అగ్నిధార, రుద్రవీణ, మహాండ్రోడయం, పునర్నవం, సినీశీతలం, వ్యాసాలు

కవి చేయండి

I. వినడం-మాట్లాడడం

1. గీతాల్లో చెప్పిన విషయాలేవి?
2. దివ్య దీపికా వృక్షం అంటే మీకు ఏం అర్థమైంది?
3. మీరు అనువాద పుస్తకాల గురించి చెప్పండి.
4. విషయాన్ని అనువాదం చేయడంవల్ల ఏం ప్రయోజనం ఉందని మీరనుకుంటున్నారు?

II. చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం

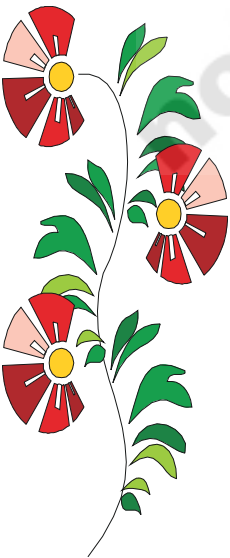
1. కింది భావాలుగల పంక్తులను పాఠం నుండి వెతికి రాయండి.
 - అ) ముత్యపు చిప్పలో చేరివాన చినుకులు ముత్యాలౌతున్నాయి.
 - ఆ) పది మందికి సహాయం చేసే మనిషే గొప్ప.
 - ఇ) మనలో ఉండే లోపాలను మనం తెలుసుకోవటమే అసలైన విద్య.
 - ఈ) ఎన్నెన్నో చిత్రాలను చేసి చూపిస్తాను.
2. కింది గేయ ఖండికను చదివి, ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

కవులారా ! యువకవులారా !
 నవకవులారా ! భావకవులారా !
 భావితరానికి - బాటలు మీరే
 భారత జాతికి నేతలు మీరే
 శబ్దరూపము లెరుగక మీరు
 స్వేచ్ఛగా తప్పులు వ్రాయొద్దు
 తేనెలోలుకు మన తెనుగు భాషను
 ఖానీ హాని చేయొద్దు

ప్రశ్నలు :

- అ) కవి ఎవరెవరిని సంబోధించారు ?
- ఆ) తప్పులు ఎక్కడ జరుగుతున్నాయి ?
- ఇ) తెలుగు ఎలాంటి భాష ?
- ఈ) తెలుగు భాషను కొందరు ఏమి చేస్తున్నారు ?

3. పాఠం ఆధారంగా కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

- అ) మనిషి పూర్ణుడయ్యేది ఎప్పుడు?
- ఆ) సన్మానం ఏ రకంగా అబ్బుతుంది?
- ఇ) పువ్వు ఎందుకు నవ్వింది?
- ఈ) స్వర్గం గూర్చి కవి అభిప్రాయమేమి?

III. స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదు వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.

- అ) ఏది సులభముగా సాధ్యపడదు? ఎందుకు?
- ఆ) 'సహృదయం' అంటే మీరేమనుకుంటున్నారు?
- ఇ) కోరికలన్ని ఎండమావుల్లో ఉండే తరంగాలని కవి అన్నాడు కదా? అలా ఎందుకు అని ఉంటాడు?
- ఈ) స్వర్గం అంటే మీరేమనుకుంటున్నారు? ఎందుకు?

2. కింది ప్రశ్నలకు పది వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.

- అ) 'సింధువును జేరి బిందువు సింధువగును' దీన్ని ఉదాహరణలతో సమర్థిస్తూ రాయండి.
- ఆ) ఎదియు గతియించునపుడు రోదించుగాదె! దీన్ని సమర్థిస్తారా? వ్యతిరేకిస్తారా? కారణాలు రాయండి.

IV. పదజాలం

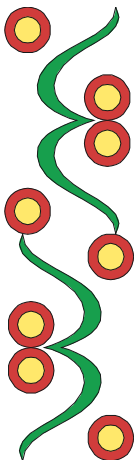

1. కింది పదాలను ఉపయోగించి సొంత వాక్యాలు రాయండి.

- అ) దుష్కరం _____
- ఆ) పూర్ణుడు _____
- ఇ) ధ్యేయం _____
- ఈ) గోష్ఠి _____
- ఉ) రోదన _____

2. కింది గేయాన్ని చదవండి. గేయంలో గీతగీసిన పదాలకు సొంత వాక్యాలు రాయండి.

ప్రమద వనమున పారిజాతము
 కవికులమున కలికి ముత్తైము
 ఏటిపాటల తీపి ఊటల
 భరత కోకిల సరోజనమ్ము

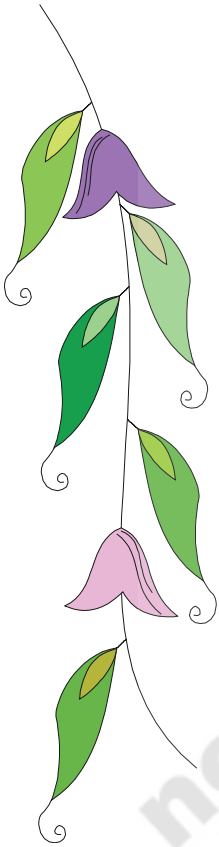

దండి యాత్రకు సాగె నామె
 గాంధీ తాతయె మెచ్చె నామె
 కులము మతము ఏవగించును
 స్నేహమన్నను ప్రాణమిచ్చును.

- అ) _____
 ఆ) _____
 ఇ) _____
 ఈ) _____
 ఉ) _____

3. కింది పదాల గురించి వివరిస్తూ రాయండి.

- అ) సన్మానం ఆ) శుక్తి
 ఇ) సింధువు ఈ) ఏకాకి
 ఉ) గోష్ఠి ఊ) నాల్గు విశ్వాసాలు

4. వ్యతిరేకార్థక పదాలు రాయండి. రెండు పదాలు ఉండేలా వాక్యాలు రాయండి.

- అ) సాధ్యము × _____ ఊ) _____ × ఫలం
 ఆ) _____ × సుకరం బు) సంతసం × _____
 ఇ) భావం × _____ బూ) _____ × సరకం
 ఈ) _____ × నిరాటంకం ఎ) మంచి × _____
 ఉ) విశ్వాసం × _____

5. కింది పదాలను చదవండి. ప్రకృతి, వికృతి పదాలను జతపరచండి.

అ) సంతసం	()	i) విద్య
ఆ) మబ్బు	()	ii) హృదయం
ఇ) చిత్రము	()	iii) చిత్తరువు
ఈ) డెండం	()	iv) అభ్రము
ఉ) విద్దె	()	v) సంతోషం

V. సృజనాత్మకత

కింది వానిలో ఒక దానికి సమాధానం రాయండి.

1. మీ మాతృభాషలోని ఏదైనా కవితను తెలుగు భాషలోకి అనువదించండి.
2. గాలిబ్ గీతాలను ఆధారంగా చేసుకుని కథను రాయండి.

VI. ప్రశంస

గాలిబ్ గీతాలలోని సౌందర్యాన్ని ప్రశంసిస్తూ మిత్రునకు లేఖ రాయండి.

VII. భాషాంశాలు

1. కింది పద్య పాదాలను గమనించండి. వీటిలో ఉన్న అలంకారాన్ని గుర్తించండి.

అ) గంతులు వేతురు కౌతుకమున.
(దీనిలో మళ్ళీ మళ్ళీ వచ్చిన హల్లు))

ఆ) పోరుదురు గికురు వొడచుచు దూఱుదురు.
(దీనిలో మళ్ళీ మళ్ళీ వచ్చిన హల్లు))

ఇ) ఒకనొకని చల్లికావడి,
నొకక డడకించి దాచు, నొకకడొకక డది వే
తొకకడొకని మొఱగి కొని చన
నొకక డొక
ఈ పద్యంలో మళ్ళీ మళ్ళీ వచ్చిన హల్లు

2. కింది విడదీసిన పదాలను కలిపి రాయండి.

అ) దేశము + అంతా	=	_____	+	_____
ఆ) ప్రాణము + ఇచ్చెను	=	_____	+	_____
ఇ) వస్తున్నారు + అదిగో	=	_____	+	_____
ఈ) విరాళము + ఇచ్చి	=	_____	+	_____
ఉ) జమీను + అంటూ	=	_____	+	_____
ఊ) ప్రకాశము + అతడే	=	_____	+	_____

ప్రాజెక్టు పని

రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ 'గీతాంజలి'కి మీ భాషలో చేసిన అనువాదాన్ని సేకరించండి. మీకు నచ్చిన ఒక ఖండికను గోడపత్రికపై ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా..?

1. గీతాలను భావ యుక్తంగా చదువగలను. భావాలను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను.	ఔను / కాదు
2. గేయఖండికలను చదివి అర్థం చేసుకోగలను. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలను.	ఔను / కాదు
3. గాలిబ్ గీతాల భావాలను సొంతమాటల్లో రాయగలను.	ఔను / కాదు
4. భావానికి అనుగుణంగా కథ రాయగలను. తెలుగులోకి అనువాదం చేయగలను.	ఔను / కాదు

**“పడి లేచిన దానినే కెరటం అంటారు.
కష్ట సుఖాలనుభవించిన దానినే జీవితం అంటారు.”**

ఇద్దరు మిత్రులు అడవి పక్కనుండి వెళ్తున్నారు. ఎలుగుబంటి ఒకటి వాళ్లకి ఎదురైంది. ఒకడు పిక్క సత్తువ చూపించి, చెట్టు ఎక్కి దాక్కున్నాడు. రెండవవాడు దారిలో ఒంటరిగా ఉండిపోయాడు. ఏమి చేసేందుకూ లేకపోయింది. వెంటనే కిందపడిపోయి చనిపోయినట్లుగా నటించాడు. ఎలుగుబంటి వాడి దగ్గరకు వచ్చింది. చుట్టూ వాసన చూసింది. వాడు ఊపిరి బిగపట్టుకొన్నాడు. ఎలుగుబంటి వాడి ముఖం వాసన చూసింది. చచ్చిన మనిషి అనుకుని తినకుండా అక్కడ నుండి వెళ్లిపోయింది.

ఎలుగుబంటి వెళ్లిపోయాక, ఆ రెండవవాడు చెట్టు దిగి, నవ్వుతూ అడిగాడు.

“ఏమిరా! ఎలుగుబంటి నీతో మాట్లాడినట్లుందే! నీ చెవిలో ఏదైనా రహస్యం చెప్పిందా ఏమిటి?” అని ఎగతాళిగా అడిగాడు మొదటివాణ్ణి.

అవును చెప్పింది. “ఆపదలో ఉన్న మిత్రుణ్ణి వదిలి వెళ్లిపోయినవాడు నిజమైన మిత్రుడు కాదు. అని చెప్పింది రా!” అన్నాడు రెండవవాడు.

కోతి-మొసలికథ

పూర్వం ఒక కోతి తన మందనుండి విడిపోయి అడవిలో నివసిస్తోంది. అది అక్కడ అత్తిపళ్ళు తింటుంటే, ఒక పండు జారి నదిలో పడింది. ఒక మొసలి అది తిని దాని రుచికి చాలా సంతోషించింది. రాత్రి భార్యకీషయం చెప్పింది. అది ఎలాగైనా కోతి మాంసం తినాలనుకొంది.

మరునాడు, తనకు ఒక జబ్బు వచ్చిందనీ, అది కోతిగుండె తింటే తగ్గుతుందనీ చెప్పింది. భార్యకోసం మిత్రద్రోహం చెయ్యాలని మొసలి అనుకొంది. మొసలి తన ఇంటికి రమ్మని కోతిని ఆహ్వానించింది. కోతి నమ్మింది. మొసలి మీద కూర్చొని కొంత దూరం వెళ్ళాక మొసలిని అసలు కారణం అడిగింది కోతి. మొసలి నిజం చెప్పింది. కోతి ఎలాగూ ఆ నదిలో తప్పించుకోలేదని అనుకొని ఉన్నదున్నట్లు చెప్పింది మొసలి. అప్పుడు కోతి మోసం గ్రహించింది. ఎలాగైనా తప్పించుకోవాలనుకొంది. మొసలితో “అయ్యో! నా గుండె చెట్టుమీద పెట్టి వచ్చేశాను. వెనక్కి తీసుకెళ్ళు తెస్తాను” అంది కోతి.

మొసలి తన ప్రయాస వృధా అయినందుకు బాధపడి, వెనక్కి తీసుకొని వెళ్ళింది. కోతి ఒక్క గెంతులో చెట్టెక్కి “ఓరీ, మిత్రద్రోహీ! నా గుండె కావాలా? వెళ్ళు, వెళ్ళు” అంది.

నీతి : అపాయం వచ్చినా ఉపాయంతో తప్పించుకోవాలి.